

Krudttårnet

Søværnet i Frederikshavn

Juni 2006

Ekstranummer

11. årgang

INDHOLD

ekstranummer 2006

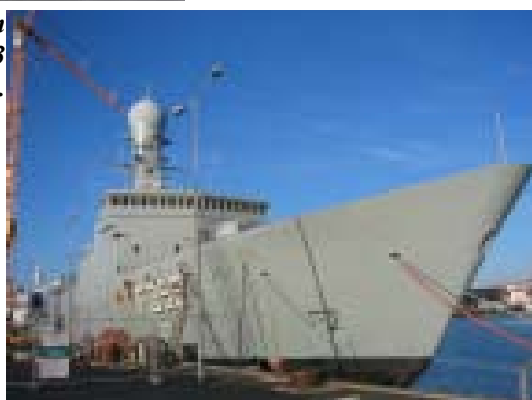
*Farvel til et våbensystem
læs s. 6...*

*Kommandoskibet Thetis
nye opgaver
læs s. 11...*

*På istogt med Danbjørn
læs s. 14...*

*Vædderen som platform
for Galathea 3
læs s. 18...*

*Et litauisk hjem for gadebørn
læs s. 20...*

- 3** Terroraktion på SHK
- 5** Månedens 13'er
- 6** Farvel til et våbensystem
- 9** På øvelse ud for Afrika

Kommandoskibet Thetis
- opgaver nu og i fremtiden.

14

Isbryderen Danbjørn
-Istogt i svensk farvand.

18

Inspektionsskibet Vædderen
som platform for Galathea 3 ekspeditionen.

20

Et Litauisk hjem for
gadebørn.

24

20 år's jubilæum

*Forside: Danbjørn i isen
Bagside: Sjældent syn i danske farvande*

TERRORAKTION PÅ SØVÆRNETS HAVARIKURSUS.

Tekst: orlogskaptajn N. C. Christensen, SHK

Foto: SHK

En overskrift som denne vil hos de fleste af os vække frygt, bekymring og grimme billeder fra en desværre alt for ofte forekommende begivenhed i den verden vi lever i nu. Ikke desto mindre går meget af tiden også i forsvaret med at forberede sig i at kunne modstå en sådan handling, minimere skaderne og bedst muligt helt at undgå den.

Søværnets Havarikursus (SHK) modtog medio marts en henvendelse fra Militærpolitiet om assistance til afvikling af et kursus i personbeskyttelse. En spændende opgave, som SHK havde mulighed for at hjælpe med. I samarbejde med militærpolitiet blev øvelsen herefter udformet efter deres ønsker og behov. Planen var, at militærpolitiets livvagter torsdag den 23 marts skulle eskortere en prominent og terrortruet person samt dennes følge rundt i forbindelse med besøg på forskellige lokaliteter i Nordjylland.

Kl. 1100 ankommer kortegen til SHK, hvor deltagerne til fods begynder en rundvisning på skolens område. Alt forløber fredeligt og roligt indtil gruppen når ruinbyen ude i øvelsesområdet. Pludselig genlyder området af maskingeværskud fra et bevokset område i nærheden. Gruppen er sat under angreb fra en snigskytte. Reaktionen fra livvagterne kommer hurtigt og effektivt. Alle tillærte og trænedede reflekser træder i funktion. Alt sammen med det formål, at yde optimal beskyttelse af VIP'en. Trods den ihærdige og professionelle indsats ligger to personer af følget sårede på jorden. Livreddende førstehjælp og hurtig transport ud af området til fortsat lægelig behandling iværksættes. Alt dette sker i løbet af meget kort tid. Opgaven er løst. Spørgsmålet er efterfølgende: var det godt nok? El-

ler er der basis for forbedringer? Den medfølgende øvelsesstab foretager straks en omhyggelig evaluering af øvelsen, hvorefter gruppen forlader SHK og fortsætter træningen andre steder i Nordjylland.

For os her på SHK var det et dejligt forfriskende afbræk i hverdagen og en opgave, som vi gerne også fremover vil være behjælpelig med at løse.

Månedens 13'er i Krudttårnet

Søren Christensen

Stilling: Chef for bygningsafdeling 1

Alder : 54

Civil stand: Gift med Inger

Børn: Søn på 28 og datter på 26

Bolig : Hus i Sindallund – ombygget men ikke hjemmebygget

Ansatt siden: 1993

1. Hvad er det bedste og det værste i dit daglige arbejde?

Det bedste er at se glæden hos de mennesker vi hjælper i hverdagen, den tilfredshed de udstråler
Det værste er når jeg bliver tiltalt på ubehagelig måde, jeg vil have vi taler pænt til hinanden

2. Hvad er din yndlingsfritidsbeskæftigelse?

Ferier og Musik, Vi rejser mindst 3 gange om året og så elsker jeg at gå til koncerter.

3. Hvilken kvinde beundrer du mest?

INGER, min dejlige kone. Hun har bare den bedste dømmekraft i alle livets forhold

4. Hvilken mand beundrer du mest?

Jeg beundre meget den kreative mand, der gennem sin kreativitet kan udtrykke sig. Hvis jeg skal sætte navn på, så kan det være en Michael Falck eller Michael Bolton

5. Hvad er din livret?

FISK, og allerhelst Ingers ovnbagte laks på grøntsagsbund, der nydes på vores terrasse sammen med et glas god vin en lun sommeraften. (red. Vi arbejder på en opskrift til næste nummer)

6. Dyrker du sport?

Ja meget. Jeg spiller badminton i både FBK og FFK – og vil også gerne løbe en dejlig tur

7. Hvad hedder den sidste bog du har læst?

Mary Higgins Clark – *Min smukke pige sover* – Den var god.

8. Hvad er dit yndlingsrejsemål?

Det er med campingvognen i Sydeuropa eller en flyvetur til det græske Ø-hav

9. Hvad kan gøre dig rigtig sur?

Når folk taler usandt, og igen – når der bliver talt ned til folk

10. Hvad kan gøre dig rigtig glad?

Det er når jeg mærker at mine børn har det godt – at de trives

11. Hvilken tv-serie er den seneste du har set?

Jeg så de sidste afsnit af Anna Pihl, jeg fandt den meget spændende pga. alle de skæbner der blev berørt

12. Hvilken kendt dansker så du helst som vores næste statsminister?

UHA – De politikere vi har i dag, kunne for de flestes vedkommende godt savne noget ydmyghed, den ydmyghed har jeg flere gange oplevet til koncerter med Poul Krebs. Han ville kunne løfte opgaven

13. Hvad er din vigtigste leveregel?

Stort SMIL til verden, så smiler den igen.

Hvem vil du gerne høre lidt om i næste nummer af Krudttårnet:

Folmer Ulbjerg, der er på SMS

Farvel til et våbensystem.

Forsvarsforliget, som blev vedtaget i juni 2004, medførte blandt andet nedlæggelse af U - bådsvåbnet i Danmark, og samtidig udfasning af tung torpedo (TP 613)!

Tekst og foto: SSG Preben Olsen, forhenværende leder af Torpedoelementet på Grelshede.

De øjeblikkelige konsekvenser var:

- Danmark udtræder af Viking – projektet.
- Al øvelses aktivitet med U - både stoppes.
- Planlagte ansættelser af værkstedspersonel stoppes.
- Uddannelsesaktiviteter vedrørende U - både og torpedo standses.
- Udfasning af tung torpedo iværksættes.

Dog var der nogle aktiviteter, som skulle videreføres året ud, og nogle udfasningsaktiviteter, som skulle iværksæt-

Planerne for den resterende del af 2004 blev:

- 1 U - båd operativ til NOV.
- 10 stk. TP 613 operative til 31/12 2004.
- Nyrenoveret Z - anlæg i Grelshede sættes ikke i drift.
- Kongsøre tømmes for Zeta.
- Resterende Zeta i Danmark afhændes til Degussa.
- Z – anlæg i Grelshede sælges til SAAB Underwater Systems (SUS).
- Udvalgt værkstedsudstyr sælges til SUS.

Der var torpedomateriel, fordelt i hhv. Kongsøre, Dråby, Tirstrup og Grelshede, som skulle klargøres til skrotning, så opgaven var rimelig klar, dog manglede der klare retningslinier fra SUS og Forsvarets Materielverk (FMV), vedrørende hvilke elektroniske dele, som skulle udtages fra torpedo – drivdelene og destrueres for sig selv, men vi strikkede en plan sammen, og iværksatte denne.

Plan for udfasningen med termin 31/12 2005.

- Demontering af Z – anlæg i Grelshede.
- Transport af solgt materiel til SUS.
- Demontering af Z – anlæg i Kongsøre.
- Indsamling af udlånt materiel. (UFS)
- Rømning af Kongsøre.
- Rømning af Dråby.
- Rømning af Grelshede.

Inden Demontering af Z – anlæg i Grelshede kunne iværksættes, skulle alt Zeta transporteres fra Kongsøre til Grelshede, hvorfra det skulle videre til Degussa.

Transporten blev, uden problemer, udført over 2 omgange af personel fra Grelshede, velvilligt bistået af Flådestation Frederikshavns Brandtjeneste, der fungerede som sikkerheds- og ledsagerkøretøj med Flådestationens Brandbil.

Da Søværnets resterende beholdninger af Zeta var blevet afhentet fra Grelshede, kunne vi gå videre til næste punkt i planen.

Demontering af Z – anlægget i Grelshede blev foretaget af personel fra SUS, assisteret af torpedopersonel fra Grelshede, i oktober 2004.

Næste punkt i planen var transport af solgt materiel til SUS i Motala. Transporterne blev udført i slutningen af 2004 og starten af 2005.

Vi var nu klar til at demontere Z – anlægget i Kongsøre. Demonteringen blev foretaget af personel fra Grelshede, bistået af personel fra Flådestation Korsør, tidsforbruget var også her 1 uge.

Tankene blev efterfølgende transporteret til Frederikshavn, hvor de nu afventer deres videre skæbne, som formodentlig er skrotning.

Så var vi nået til rømningen af Kongsøre.

Før rømningen kunne påbegyndes, skulle vi have forholdsordre på hvilke dele, som skulle udtages fra drivdelene. Efter nogen tid uden afklaring, blev vi nødt til at starte, og vi fjernede elektronik delen, samtlige printkort i agterkonen - trådmagasin samt målsøgeren. (Denne var dog ikke monteret).

Tidsforbrug: 3 mand i 3 dage.

Efterfølgende fik vi, fra SUS og FMV bekræftet, at det var den korrekte fremgangsmåde, vi havde benyttet.

I Kongsøre lå der 48 drivdele i ubestemmelig tilstand.

Inden skrotning kunne påbegyndes, skulle væsker (sprit, motor-, gear- og silikoneolie) aftappes, Z - systemet skulle gennemskylles, og sluttelig luftkedlerne afblæses.

Tidsforbruget til dette var 3 mand i 6 dage.

Da alle drivdele var afhentede, skulle reolerne demonteres.

Losning af 20 fods container

Adskillelse af reolerne.

Lastning af reoler for transport til Frederikshavn. Dette tog 3 mand 6 dage. Kongsøre var rømmet for alt torpedomateriel fredag d. 27. maj 2005, og vi kunne kaste os over opgaven i Dråby. Nu var vi jo inde i rutinerne, så opgaverne var lettere at gå til.

Z – anlægget var nedtaget. (Solgt til Singapore)

De reoler, som var transporteret til Dråby, fra Ålbæk skulle

først fjernes for at give adgang til drivdelene, som skulle tømmes for væsker.

Tilbage var nu rømningen af Grelshede, hvor situationen var:

- Yderligere en del materiel var solgt til SUS, og skulle transporteres til Motala.
- FMV havde købt containerne.
- Museale effekter var udpeget, og der skulle foretages fornødne transporter.
- Publikationer skulle indleveres.
- Endelig rømning og skrotning af resterende torpedo materiel skulle være tilendebragt pr. 31. december 2005, og alt personel skulle møde på ny tjenestesteder 2. januar 2006.

På grund af opkommende opgaver med den nye torpedo til bekæmpelse af undervandsbåde, MU 90 gik det ikke helt efter planen, men i skrivende stund er det sidste materiel ved at blive lagt ud på gårdspladsen til skrothandleren, og både værksteder og magasiner ser gabende tomme ud.

Containerne blev leveret til Marinverkstaderne i Karlskrona, ved en behørig overdragelses - ceremoni i uge 9.

Da den svenske Marine nu har overtaget en hel del gammelt dansk udstyr, og placeret det på gammelt dansk område, fandt vi det naturligt også at overrække en flaske Gammel Dansk.

Personellet fra Torpedoelementet har ydet en stor professionel indsats med afrigning og rømning af Torpedo

- tjenestesteder, på trods af følelserne ved at skrotte det materiel, som de har gået og passet på gennem mange år, og de til stadighed kommende ændringer i planerne. Samtidig med afrigning af tung torpedo har der været introduktion af et nyt våbensystem, nemlig let torpedo, MU 90, men det må en anden skrive om.

TAK for godt samarbejde gennem årene, og god vind fremover.

OK Paul Erik H. Christensen overdrager en symbolsk flaske gammel dansk til Sune Svensson, Marinverkstaderne i Karlskrona.

PÅ ØVELSE UD FOR AFRIKA

Den 17. maj 2006 forlod minerydningsfartøjet STØREN Flådestation Frederikshavn med kurs mod Kap Verde Øerne for at deltage i øvelse STEADFAST JAGUAR sammen med PETER TORDENSKIOLD og OPLOG.

Øerne ligger ud for Afrikas vestkyst, og turen derned er på over 3100 sømil.

Tekst: KL Christian Skaaning, CHEF Støren

Foto: Støren

I 2006 er STØREN (STRN) sammen med PETER TORDENSKIOLD (PETO) og HAVKATTEN (HAVK) tilmeldt NATO Response Forces (NRF). Formålet med NRF er at have et beredskab på ca. 25.000 soldater fra alle værn, som kan gøres klar til at deployere inden for 5 dage. Samtidig er formålet med NRF at virke som en katalysator for landenes udvikling og vedligeholdelse af deres nationale forsvar. NRF konceptet så dagens lys for få år siden, og skal være operativt pr. 1. oktober i år.

STEADFAST JAGUAR er således en test og demonstration af, at NATO nu er parat til at deployere sine NRF styrker til et vilkårligt område og blive der i en periode på op til 30 dage (i dette tilfælde kun 15. - 28.

juni). Selve øvelsen er kun en del af en større øvelse, hvor det resterende foregår som en stabsøvelse uden deltagelse af egentlige enheder. Hvor meget øvelsesaktivitet, der bliver for STRN vedkommende, er endnu uvist, men det egentlige formål ligger også i selve deployeringen og logistikken, som allerede nu har givet os erfaringer, vi ikke tidligere har kunnet gøre os.

STRN deltager som en del af Standing NRF Mine Counter Measure Group 1 (SNMCMG1), og skal mødes med styrken i Antwerpen den 19. maj. Derefter går turen via ROTA og Tenerife til Kap Verde Øerne. På hjemturen besøger vi Madeira og Vigo, inden vi tager afsked med SNMCMG1 den 14. juli et sted i den

sydlige del af Den Engelske Kanal. Forventet hjemkomst til Flådestation Frederikshavn er den 16. juli.

Undervejs venter der flere store udfordringer ud over dem som skibet normalt udsættes for under øvelse. Én af udfordringerne er naturligvis selve sejladsen, både pga. distancen og fordi Atlanterhavet kan være et bask sted at være i et skib af Flyvefisker-klassens størrelse. Meget kan forudses vha. vejrkort og vejrudsigter, men dønninger og pludselige skift i vejret vil utvivlsomt kunne gøre turen ubehagelig. Vi forventer dog solskin og ingen problemer.

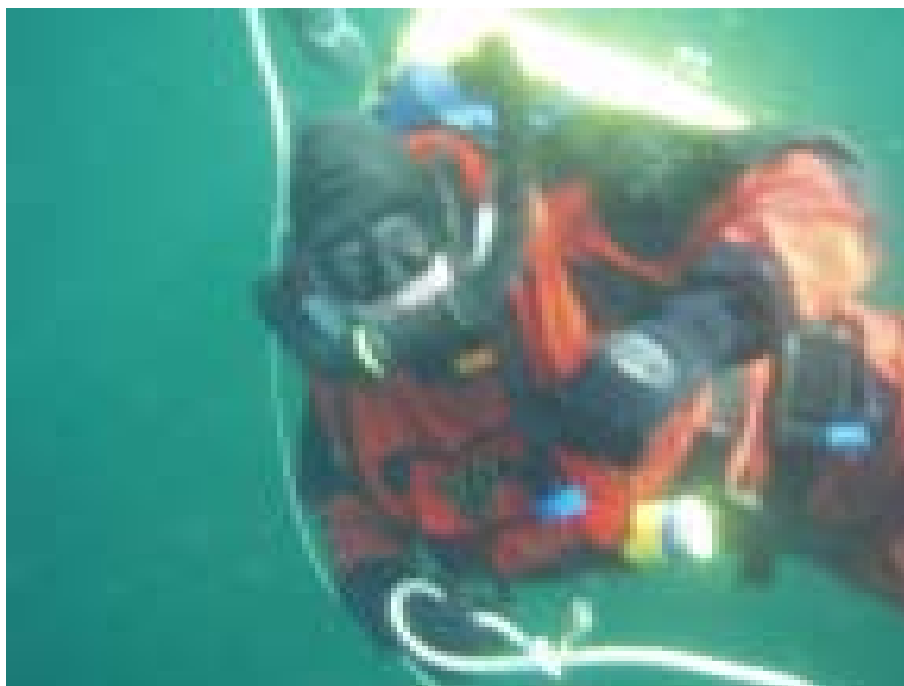
En anden udfordring er kommunikation. 90 procent af tiden vil skibet være uden for GSM dækning og

uden mulighed for at modtage post, så skibet er meget afhængig af satellit kommunikation. Til det brug har vi en VSAT til FIIN, som er blevet modificeret til også at kunne anvendes i området omkring Kap Verde. Desuden har vi almindelig satellit telefon ombord. Vi er naturligvis stadig i besiddelse af vores radiostation, men for så vidt angår de rent administrative ting ombord, forventes det i dag, at skibet kan kontaktes vha. telefon og/eller e-mail. Uden disse ting vil vi have 2 måneders administrativt efterslæb ved hjemkomsten.

Den sidste og muligvis største udfordring bliver logistikken. Under øvelsen ønsker man at afprøve NATO's logistiske struktur, hvilket betyder at alt skal bestilles via NATO. Det har selvfølgelig været prøvet før, men ikke så konsekvent og ikke så langt væk. Som eksempel kan nævnes, at skibet skal klare sig i 28 dage uden mulighed for indkøb af mad og drikke. Vi har derfor fået en ekstra fryser med, og håber på at kunne klare os. Ellers må vi bestille via vores logistiske støttestruktur og se hvad der dukker op...

Logistikken betyder selvfølgelig, at skibet er meget sårbart over for defekter der kræver reservedele, fordi skibet ikke selv har mulighed for at medbringe særlig mange reservedele.

Forud for turen har der været en mængde forberedelser. Det er der normalt inden skibet sejler af sted på længere turer, men denne gang har været lidt speciel, fordi Kap Verde Øerne ligger i et område, der ikke før har fået besøg af et skib af Flyvefisken-klassen. Et af de mest iøjnefaldende tiltag er skibets dæk, som er blevet malet hvidt i stedet for sort.

Minedykker

Det sker for at nedsætte temperaturen i skrogets kernemateriale.

Vi har desuden været nødsaget til at finde procedurer og fremstille udstyr til astern refueling, da der bliver langt mellem havneopholdene, og vi ikke

kan forvent at søen tillader vi kan komme på siden af en anden enhed for at få fuel.

Der har også været en række forbedringer for besætningen, som skulle have nye uniformer og vaccineres

Selvom skibet råder over satellit kommunikationsudstyr, er det desværre ikke muligt for danske enheder at komme på almindeligt internet, men både STRN og PETO kan følges gennem rejsebreve på:

SOK hjemmeside <http://forsvaret.dk/sok/>

Minesprængning

KOMMANDOSKIBET THETIS

– OPGAVER NU OG I FREMTIDEN

*Af kommandørkaptajn Peter Tolderlund, Chef for kommandoskibet THETIS.
Fotos: CSG Claus Gustafsen, KVE og MSPC Gert Jensen, SOK*

Udefra ligner det et inspektionsskib. Ser man bedre efter, er der flere anderledes antenner og indvendigt et ganske anderledes udstyr, en næsten 50 % større besætning og nogle helt andre opgaver. THETIS er søværnets kommandoskib og flagskib.

OPLOG Frederikshavn har opfordret kommandoskibet THETIS til at skrive dette indlæg til Krudttårnet. Vi takker for chancen til at beskrive transformationen fra inspektionsskib til kommandoskib, enheden, hvor bl.a. en dansk admiral kan hejse kommando, og udøve taktisk kontrol med en større flådestyrke – nationalt som internationalt.

Inspektionsskibet HVIDBJØRNEN var som led i et pilotprojekt fra 1998 den første platform, hvorfra kommandofunktionen blev udført i to containere på sidedækket. Pilotprojektet var en forudsætning for det

operative virke af den nydannede Søværnets Taktiske Stab (STS). Det viste sig, at der var behov for en højere grad af integration med enheden, end det som containeriseringen kunne tilbyde. Samtidigt var det klart, at der var lang tid til andre enheder kunne anvendes – og der var tanker om en betydelig udvidelse af STS. I 2002 blev det derfor besluttet at indrette det område i THETIS agterskib, som tidligere havde været anvendt til KANUMAS projektet, til et kombineret kommando- og planlægningsrum for STS. Til formålet blev der nedsat en projektgruppe, hvis kommissorium beskrev retningslinier for ombygning

af agterskibets indretning i THETIS med henblik på at tilgodese behovet for funktionen som kommandoskib for STS og som skoleskib. Medio 2003 virkede THETIS for første gang som kommandoskib for STS og dermed søværnets flagskib.

Fra 2003 til nu har kommandoskibet gennemgået en rivende udvikling, ikke mindst fordi fokus har været på, at meget nyt materiel skulle afprøves første gang i netop THETIS. Med en vis pionérånd er hele konceptet blevet udviklet fra at være en platform for en stab, til at være et egentligt kommandoskib, der opererer i synergi

med staben, og assisterer denne taktisk-operativt, logistisk, catering- og underbringelsesmæssigt, ceremonielt, transportmæssigt, i beskyttelsesøjemed, og som er klar til at sejle staben ud i en international styrke. I styrken skal THETIS kunne påtage sig ledende funktioner, som det sig hør og bør for et flagskib, og ikke mindst kunne fungere med en passende professionalisme i det internationale maritime militære miljø. Kommandoskibet leverer billedet i alle tre dimensioner til den taktiske stab, og varetager Commander Task Groups (CTG's) kommunikation, herunder ledelse af visse kommunikationsnet. Alt har ikke altid virket perfekt, for det er vanskeligt at være først med det nyeste i en lille marine. Men det er en kendsgerning, at STS med THETIS som kommandoskib med betydelig succes, har ledet flådestyrker på store internationale øvelser som NEPTUNE WARRIOR og BRILLIANT MARINER samt mange andre

med en besætning på ca. 73 mand, uddannede og træned i at kunne give taktisk-operativt samt logistisk støtte til den til enhver tid ombordværende stab. Hvor de "nordgående" øvrige enheder af THETIS-kl. gennemfører myndighedsopgaver i Nordatlanten, har THETIS sine primære opgaver som kommandoskib på årets faste øvelser. Når STS går om bord, er der ca. 97 mand der skal serviceres 24 timer i døgnet.

De fire øvrige besætninger kan ikke varetage 365 dages tilstedeværelse ved Grønland og Færøerne alene. Derfor må THETIS normalt én gang årligt assistere med et kortere togt til Færøerne – her sejles der dog med en reduceret besætning, medens hjemmegående besætningsmedlemmer passende kan videreudvikles på kurser.

De særlige kompetencer, som er opbygget siden konverteringen til

naler. THETIS samarbejder med 1. Eskadre, STS, SOK og SMK på at få videreudviklet satellitkommunikationen, således at STS med flere får bedst mulige arbejdsbetingelser, og søværnet er med i den militærtekniske udvikling.

Besætningen er uddannet i en række våbensystemer, og er udover de traditionelle våben-dynder organiserede til bl.a. at kunne imødegå asymmetriske trusler, eksempelvis terrorister. Det kunne være små civile fly og mindre hurtige fartøjer, som må forventes at operere i områder hvor kommandoskibet kunne tænkes at blive indsat. Tunge og lette maskingeværer, DLS (chaffsystem), STINGER m.v. bringer 25 mand på dækket, når kommandoskibet går i „klart skib“ for at forsvare sig selv og staben.

Fra oprindeligt at være et pilotprojekt med henblik på at støtte STS, er kommandoskibet nu blevet udviklet

THETIS er indtil videre sammen med STS på et nationalt High Readiness Force beredskab, hvor man med 20 dages varsel kan stilles til rådighed for NATO.

Hvor inspektionsskibe af THETIS-kl. har to besætninger, har kommandoskibet én besætning. Besætningen størrelse og sammensætning er også ganske anderledes. Således sejles der

kommandoskib ses ikke mindst i våben- og kommunikationssystemerne om bord.

THETIS specielle kommunikationspakke, sætter staben og enheden i stand til at kunne kommunikere med allierede fly og flådestyrker globalt. Dette sker med satellitforbindelser via MCCIS, NATO Secure Wide Area Network (NSWAN), LINK samt mange ekstra HF- og UHF ka-

til at være hele flådens kommandoskib. Chefen for 2. Eskadre leder i 2006 flere øvelser fra THETIS og varetager eksempelvis under øvelse BALTOPS også en Commander Task Unit (CTU) funktion. Frømandskorpset skal også føre kommando derfra, og også Chefen for 1. Eskadre skal på et tidspunkt lede flådeøvelser fra kommandoskibet. For tiden overvejes det, hvorledes en international stab

måske ville kunne føre kommando fra THETIS.

Projektet omkring THETIS har kostet mange ressourcer, men alt har været med det formål, at kunne videreføre kompetencer og ekspertise til de fleksible støtteskibe. Målet har længe været, at ABSALON skulle kunne overtage denne rolle pr. medio 2008. Med tiden har det vist sig, at de fleksible støtteskibe også får en hel del andre opgaver, så ingen ved, i hvilket omfang de vil kunne fungere som et fast kommandoskib – der er derfor alle mulige tegn på, at THETIS fortsat skal kunne være kommandoskib. Det har da også vist sig, at søværnet i sammenligning med andre flåder er særdeles godt hjulpet med THETIS. Erfaringer med kommandoskibsaktivitet betyder, at nok også de kommende patruljeskibe skal kunne varetage en sådan opgave.

Det er hensigten, at THETIS skal anvendes som kommandoskib for dele af NATOs stående styrker. Udviklingen af kommandoskibsfunktionen følger således den generelle udrulning af søværnets ambitioner om det internationale engagement, og forbinder den såkaldte overgangsflåde med den ”nye” flåde gennem søværnets deltagelse i internationale operationer og øvelsesaktiviteter.

Udover at være kommandoskib har THETIS nogle særlige kompetencer, som man heller ikke finder på inspektionsskibene. Det er ikke vilje der mangler i de brave inspektionsskibe, men disse kompetencer kræver besætning og øvelsesdeltagelse, som desværre kun sjældent er vore nordlige brødre beskåret. THETIS er eksempelvis foreløbigt søværnets eneste skib, der opererer med organisk taktisk LYNX helikopter. Altså en taktisk helikopter, der opererer med taktisk billedopklaring under kommando fra sit „moderskib“. Vores ORGANIC TACLINX med dygtige taktiske observatører og piloter og teknikere har flere gange gjort forskellen i det afgørende slag i eks. øvelse NEPTUNE WARRIOR. Det kræver særlige færdigheder, at

kunne „taske“ og operere med en TACLINX, ikke mindst sejlede i flådestyrker og under „silenced and darkened operations“. Det er da også et område, hvor kommandoskibet fortsat kan udvikles. En flådehelikopter er en central medspiller i moderne maritime operationer, også mod de asymmetriske trusler. Derfor er kommandoskibet centralt placeret i udviklingen af taktikker for samarbejdet mellem skib og fly i søværnet.

En særlig kompetence er opbygget med THETIS evne til beskydning af landmål (NFS), også kaldet ”Naval Fire Support”. THETIS er af SOK blevet udpeget til at videreføre denne kompetence for søværnet. Under flere øvelser i udlandet, har enheden gennemført NFS med M/85 med spotning fra egen TACLINX. Resultaterne har været fremragende, takket være en god kanon, veltrænet og dedikeret personel og et super observatørarbejde. THETIS har meddelt SOK, at søværnet nu har en egen kapacitet til NFS med egen spotning fra helikopter.

Logistisk har kommandoskibet i de sidste år udviklet metodikker til at genforsyne andre enheder med gasolie. Bunkring er gennemført med svenske og tyske torpedomisilbåde, FLYVEFISKEN-kl. og korvetter, såvel under gang som til ankers. I sommeren 2005 gennemførte THETIS også den første Replenishment at Sea (RAS) med en NATO flådetanker, hvor gasolie blev overført til THETIS via det kendte probe-system. Det er ikke nyt i søværnet, korvetterne har gjort det i årevis. Men det var en ny ting for THETIS-kl. Nu er det - næsten - rutine.

En af de vigtigste opgaver for flådeenheder i internationalt regi er Maritime Interdiction Operations (MIO). HVIDBJØRNEN havde da også et boardinghold til denne opgave, men holdet er først for nyligt blevet genoplivet på THETIS.

Denne kapacitet er en naturlig følge af kommandoskibets opgaveportefølje, og vil sammen med enhedens øvrige kapaciteter, sætte søværnet i stand til at indsætte enheden i en MIO operation globalt.

Hvor dansk deltagelse i NRF i den kommende tid vil være påvirket af materieludskiftninger, vil THETIS kunne indgå i NATOs stående styrker, om nødvendigt som supplement til korvetterne. Nuvel, THETIS kommer ikke med mange missiler, men det er der også så mange andre der har. THETIS bringer til gengæld den i styrkerne så savnede TACLINX og efterhånden også en ganske fremragende Anti Ubåds-kapacitet. THETIS kan operere globalt, uden begrænsninger og med meget gode sø-egenskaber. Kommandoskibet råder over stabsfaciliteter og evnen til egenbeskyttelse som alternativ platform for eksisterende NATO stabe.

En væsentlig forudsætning for THETIS virke, er en solid og professionel støttestruktur. Denne støtte oplever kommandoskibet dagligt i Frederikshavn. THETIS får den støtte en HRF og kampenhed skal have, uden at øvrige enheder forbigås. Når THETIS henvender sig, er det med enhedens særlige stilling som flag-skib og kommandoskib for søværnet for øje. THETIS har mange ønsker i forhold til transformationen af kommandoskibsfunktionen til søværnets nye større enheder. Derfor er samarbejdet med OPLOG Frederikshavn særdeles vigtigt. Det er kun ved dette samarbejde, at søværnet og søværnets stabe i sidste ende kan gennemføre påla

ISBRYDEREN ISTOGT I SVENSK FARVAND

Tekst: Danbjørn

Foto: Per A. Jensen, maskinchef Danbjørn

Men så skete det alligevel, det som mange af os havde talt om som en god ide for at få mulighed til at sejle i is, nu da det var 10 år siden isbryderne sidst havde været ude at bryde is. Selvfølgelig var det på en fredag efter arbejdstids ophør at det hele begyndte at tage fart. Der var ikke ret mange der troede på nyheden, da den blev offentliggjort, der var endnu tre uger

til den 1. april. Jo, den var god nok og vi fik lige pludselig travlt.

To hektiske dage, lørdag og søndag, fulgte med klargøring af DANBJØRN og samling af besætningen på 29 mand efter alarmering fredag aften kl. 2100

Årsagen til indsættelse af DANBJØRN i svensk farvand var dels

issituationen men tillige en mangel på isbrydere. Fire svenske isbrydere var på andre opgaver blandt andet i finsk område.

Isbryderen DANBJØRN afgik søndag aften den 12. marts 2006 kl. 2100 fra Flådestation Frederikshavn til isbrydningsopgave i svensk farvand for den svenske Isbrydningstjeneste. DANBJØRN forlagde via Sundet

DANBJØRN PÅ D 12. MARTS – 9. APRIL 2006

*DANBJØRN skal til svenske farvande for at bryde is!
Hvem ville have troet på det? Nok ikke ret mange og da i hvert fald ikke isbry-
derbesætningerne, da issæsonen og beredskabet nærmede sig sin afslutning
og foråret stod for døren. Heller ikke i år blev det til noget!*

imod Ålandshavet, der er farvandet imellem Ålandsøerne og det svenske fastland nordøst for Stockholm.

Imidlertid blev DANBJØRN indledningsvis dirigeret til den nordlige del af Kalmarsund, der er farvandet imellem Øland og Sverige, idet issituationen i dette område skabte problemer for skibsfarten. Vel ankommet

til området den 14. marts og kun 15 minutter efter at være sejlet ind i isen, fik DANBJØRN sin første opgave. På grund af dravis og hård nordøstlig vind pakkede isen i et bredt bælte i den nordlige del af Kalmarsund fra Øland og ind til fastlandet. Isens tykkelse var op til en meter og isen stod i isvolde helt ned til 10 meters vanddybde. DANBJØRN's første kontakt

med en sådan isvold reducerede da også farten fra 12 til kun 1 knops fremdrift, og maskineriet arbejdede på maksimal ydelse.

DANBJØRN forblev i området indtil den 24. marts, hvor issituationen lettede. DANBJØRN havde i denne periode 24 assistancer (rendebrydning, farvandsisbrydning, konvojering,

friskæring og slæbning) til skibe med destination Oskarshamn og Jättersön. Skibenes størrelse varierede fra 1000 til 48.000 TDW.

Der var dog også tid til afslapning og lidt velfærd på isen i forbindelse med ventetid imellem opgaverne. Således lå DANBJØRN ved flere lejligheder parkeret i isen, hvor besætningen blandt andet afprøvede redningsmidler i vandet i den brudte rende agten for isbryderen. Der blev tillige tid til nogle få modige vinterbadere, vandet var minus 2 grader ”varmt”, og gennemførelse af en mindre golfturnering på isen med orange holde. Fastisen

hvor DANBJØRN lå parkeret var 30 – 40 cm tyk.

DANBJØRN havde i denne periode tillige besøg af TV2-Nyhederne og TV2-Nord.

Torsdag den 23. marts fik DANBJØRN ordre om at forlægge imod Ålandshavet. DANBJØRN ankom til det nye operationsområde Södra Kvarken fredag aften. Der var ikke umiddelbart problemer for skibsfarten i området, så DANBJØRN brugte den første tid til at lære området at kende og at få et overblik over isens

udbredelse og tykkelse. Imodsætning til Kalmarsund var der i denne del af svensk farvand indført restriktioner for skibsfarten, som ville ind i området. Således skulle skibe med destination til havne i Ålandshavet, Bottenhavet og Bottenviken være godkendt til sejlads i is (Isklasse IA/IB) og størrelsesmæssigt være på mindst 2000 TDW, i Bottenviken dog mindst 4000 TDW. Desuagtet kravene til skibsfarten skabte isen alligevel problemer for skibsfarten, ikke mindst i området udfor byen Gävle nord for Stockholm. Fastis, pakis og isvolde var svært passable og DANBJØRN måtte arbejde hårdt og længe ofte med en fremdrift på kun 1 knob. Gävle er hovedhavn for alle leverancer af flybrændstof til Arlanda (Stockholm) Lufthavn, hvilket blev prioriteret meget højt. Skiftende vindretninger ændrede ofte hurtigt situationen endda inden for få timer. Således gav nord- til østlige vinde de største problemet i Gävlebugten, medens syd- til vestlige vinde lettede på issituationen og isen drev til havs. DANBJØRN forblev i området udfor Gävle indtil den 7. april og havde i denne periode 38 assistancer til skibe primært til havnen i Gävle.

DANBJØRN fik tillige til opgave at bryde en rende i Öregrundsgrepen ind til atomkraftværket Forsmarksverket, således at atombrændselsskibet SIGYN kunne anløbe havnen ved atomkraftværket. Der havde ikke været et skib igennem sundet i 2 måneder.

DANBJØRN gennemførte under toget kun korte anløb af havn for enkelte personelomsiftninger og proviantering. Således var DANBJØRN på havet og opgaveløsning i alt 29 dage i træk. Prioritering af opgaveløsningen tillod ikke havneophold og DANBJØRN var kontinuerligt på en times varsel.

DANBJØRN havde ingen større tekniske eller materielmæssige proble-

mer af betydning under togtet, hvilket er godt gået af en så gammel en isbryder. Det gode resultat er primært den faste vedligeholdelsesbesætnings fortjeneste.

Foråret meldte sin ankomst i området den 6. april med sydlige vinde og temperaturer op til plus 7 grader. Den 7. april om morgenen satte DANBJØRN derfor kursen mod dansk farvand og Flådestation Frederikshavn med ankomst søndag den 9. april.

Istogtet har for størsteparten af besætningen været en sjov, spændende,

udfordrende og ikke mindst lærerig oplevelse, samt i perioder tillige et hårdt og stressende arbejde.

Under hele togtet havde DANBJØRN en svensk iskoordinator ombord, søkaptajn Bjørn Killman. Bjørn var en uvurderlig støtte ikke kun i forbindelse med opgaveløsningen og samarbejdet med de svenske myndigheder, men tillige på grund af hans mere end 20-års erfaring indenfor isbrydning i svenske farvande.

Desuagtet at DANBJØRN er en isbryder med en alder på 41 år, er DANBJØRN en isbryder der til fulde

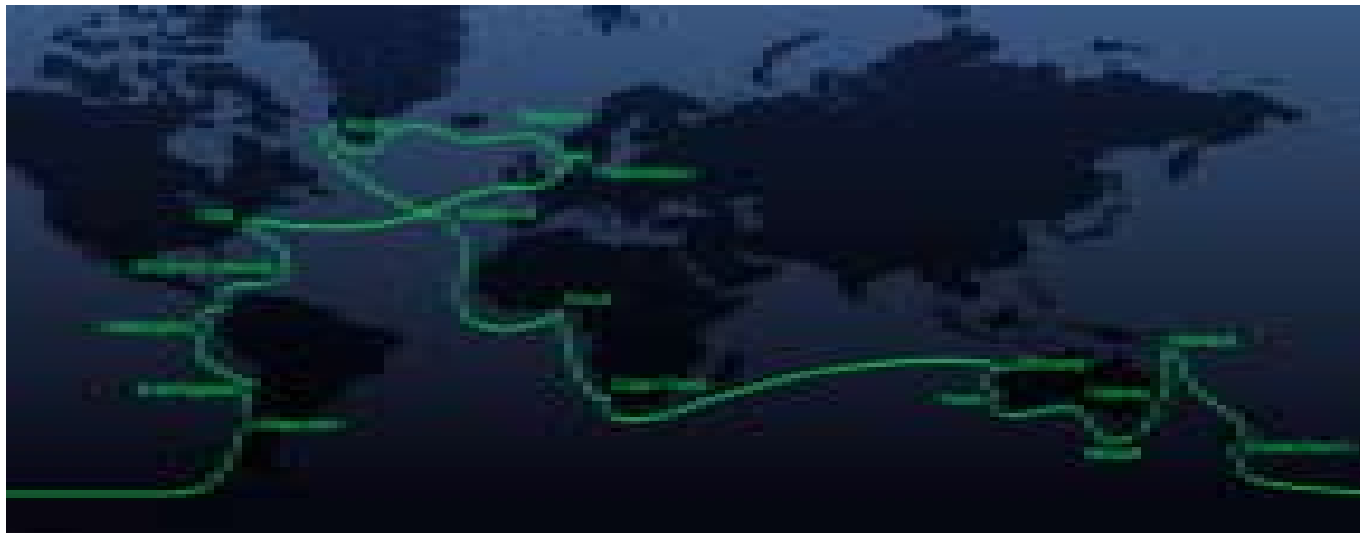
kan løse sin opgave i isen, og da det endnu en gang ikke var i danske farvande at isen skabte problemer, var det godt at andre kunne bruge den danske isbryderkapacitet, og at ekspertisen således blev opretholdt efter 10 år uden isbrydningsopgaver i danske farvande.

Isbryderdivisionen imødeser med glæde lignende opgaver i fremtiden.

ICE IS NICE.

Inspektionsskibet VÆDDEREN som platform for Galathea 3 Ekspeditionen

Når Inspektionsskibet VÆDDEREN den 11. august forlader København for at begive sig ud på en rejse, der skal føre det jorden rundt – på langs og stort set også på tværs – er det et led i en lang tradition for, at søværnet medvirker i store videnskabelige ekspeditioner. Hvor de to ”forgængere”, Galathea 1 & 2 ekspeditionerne, havde et rent videnskabeligt sigte, vil formålet med Galathea 3 være udvidet til også at omfatte formidling af de resultater, der opnås inden for såvel de natur- som de humanvidenskabelige forskningsområder.

Af Orlogskaptajn Martin Sort Mikkelsen, designeret Næstkommanderende Inspektionsskibet VÆDDEREN. Billeder er hentet på Hjemmesiden og bringes med tilladelse fra OK M. S. Mikkelsen.

Et togt der varer 8½ måned, som skal bringe cirka 100 mand fra Arktis via det ækvatoriale område til Antarktis, og som i en lange række videnskabelige projekter ikke alene skal kunne udføre teknologisk avanceret forskning, men også løbende kunne videreformidle resultaterne heraf, stiller i sagens natur krav om et omfattende forberedelsesarbejde.

Efter at VÆDDEREN var udpeget som platform for ekspeditionen, forestod et omfattende ombygningsprojekt, således at inspektionsskibet nu kan fungere som ekspeditionsskib. Ombygningerne har fundet sted ved Carstensens Skibsværft i Skagen, har indeholdt en udvidelse af skibets belægningskapacitet samt

en omfattende installation af teknisk forskningsudstyr i form af avancerede vandhentere, udstyr til udtagelse af boreprøver samt et multistråle ekkolod der kan give et billede af havbundens topografi, alt sammen på store vanddybder. Herudover ombygges skibets helikopterdæk til en ”forskerby”, hvor der installeres seks 20’ laboratoriecontainere. Slutteligt skal der i alle lukafer trækkes et bredbåndsnetværk og etableres en bredbåndsforbindelse via satellit, således at forskere og journalister løbende kan sende data tilbage til Danmark.

Den tekniske ombygning i Skagen afsluttes ultimo juni, hvorefter VÆDDEREN som sidste led i den materielmæssige klargøring skal gennemgå et

2 ugers dokophold i Göteborg.

Den tekniske klargøring af skibet er kun et element i den proces der skal gøre VÆDDEREN i stand til at fungere som ekspeditionsskib; Besætningen skal også forberedes, således at de er i stand til at udføre de opgaver de vil blive stillet overfor, og som alt andet lige vil være meget forskellige fra de opgaver der til dagligt løses i Nordatlanten. Inspektionsskibets stambesætning er reduceret til 50 mand, hvortil kommer op til 49 forskere, mediefolk og skoleelever. Dæksbesætningen skal således kunne håndtere det avancerede forskningsudstyr, skibets teknikere skal kunne vedligeholde det, og stambesætningen

KRUDTTÅRNET

skal såfremt en nødsituation opstår, i givet fald kunne varetage de op til 49 civile personers sikkerhed. Derfor vil VÆDDEREN i juli gennemføre en uges forskole, med særlig vægt på de specielle forhold der gør sig gældende for ekspeditionsskibsrollen. Efter forskolen vil skibet gennemføre 2 ugers teknisk afprøvning, hvor det nyinstallerede forskningsudstyr afprøves, og besætningen opnår rutine i betjening af dette.

Endeligt oprinder den 11. august, som længe har været fastsat som afgangsdato. I perioden lige op til afgang skal der udprovianteres, og førte hold af ”passagerer” – inklusive deres udstyr – skal installeres. Selve afgangen vil blive markeret med en passende ceremoni. Togtet er inddelt i en række ”togtben” af forskellig varighed. Hvor der kun sker en udskiftning af stambesætningen cirka midtvejs i togter, vil en stor del af de øvrige deltagere kun medsejle på et enkelt eller ganske få togtben. Togtbenene afgrænses i begge ender i et havneophold af cirka 3 dages varighed. Under disse havneophold skal forskere, journalister m.v. afmønstre, deres grej og forskningsmaterialer pakkes og sendes hjem, et nyt hold skal modtages, installeres og uddannes i skibets rutiner. Herudover kommer de repræsentative forpligtelser, og slutteligt skal der provianteres, bunkres samt udføres det uundgåelige vedligeholdelsesarbejde som altid er forbundet med et havneophold. Alt i alt betyder dette, at for stambesætningen vil havneopholdene ikke betyde afslapning under eksotiske himmelstrøg, men i stedet primært hektiske dage med hårdt arbejde.

Den planlagte rute vil føre skibet til så forskellige steder som Færøerne, Grønland, Azorerne, Ghana, Sydafrika, Australien, Salomonøerne, New Zealand, Antarktis, Chile, Galapagosøerne, Ecuador, Panama, Jomfruøerne og New York.

I Sidney udskiftes i midten af december skibets stambesætning. Begge besætninger er primært dannet ved rokader internt i 1. Eskadre, en frem-

gangsmåde der har sikret at posterne besættes med rutineret personel, men som samtidigt betyder, at en stor del af eskadrens sejlede personel, både dem der er med på turen, og dem der i løbet af togperioden må trækkes ekstra veksler på, for at få den normale tjeneste i Nordatlanten til at hænge sammen. Når 1. besætning afmønstres i midten af december, og når 2. besætning i april 2007 sejler skibet hjem til Danmark, vil besætningerne forhåbentlig have bagagen fuld af unikke oplevelser, men samtidigt vil man nok kunne høre et dybt og kollektivt lettelsens suk.

Hvis man ønsker at læse mere om ekspeditionen, kan der henvises til Danske Ekspeditionsfonds hjemmeside www.galatea3.dk.

Erling Christensen Møbler

Hermesvej 342, Hermesdal . 9630 Simul . TEL 9634 6155 . Fax 9634 0055

**MØBLER . TÆPPER . GARDINER
TAPET . FARVER . BELYSNING**

Et Litauisk Hjem for Gadebørn.

I forbindelse med vores arbejde for Søværnets Sergent- Og Reserveofficersskole, var vi 2 personer, Seniorsergent Allan L. Hansen og Seniorsergent Jørgen B. Thostrup, der var sendt til Litauen.

I denne forbindelse fik vi kontakt til deres flådes præst i 2004. Han inviterede os til sit hjem hvor han fortalte os at han havde 19 børn. Så naturligt nok spurgte vi jo ind til disse børn. Han fortalte at det var gadebørn som han havde taget til sig. For at give disse unge mennesker/børn en bedre tilværelse.

Tekst og foto: A. L. Hansen og J. B. Thostrup.

Hvorledes startede ideen til hjemmet

Ideen til hjemmet fik præsten for 16 år siden under en flyvetur hvor flyet var ved at styrte ned, men det ender med en meget problematisk nødlanding. Under denne nødlanding tog præsten sit liv op til revision. Han tænkte på hvad han havde udrettet af gode ting som præst. Han begyndte at tænke på alle de fattige børn som han havde mødt, og at dem skulle han nok have gjort noget for. Lige pludselig så står Jesus ved siden af ham og siger, at han da havde udrettet noget i sin gerning som præst, men præsten mener ikke at det er nok. Så han siger til Jesus at han vil lave et hjem for børn, så de

kunne få det bedre. Det ville han gøre hvis han overlevede dette.

Disse tanker havde han holdt for sig selv.

I sin undervisning af unge mennesker møder han så en pige på 16 år som siger at hun på et år havde haft kontakt til den Hellige Maria 12 gange. Han troede ikke rigtig på pigen for hun var lidt underlig så hun blev sendt til 4 forskellige psykologer. Men hun fejlede intet. En dag kommer hun og siger til præsten at den Hellige Maria havde kontaktet hende, og sagt at præsten skulle lave det hjem som han havde tænkt på. Så først her

troede præsten på pigen. Da han ikke havde fortalt nogen levende personer omkring sine tanker. Det var denne samtale der satte præsten i gang med at etablere et hjem for børn.

Lidt om hjemmet

Hjemmet drives privat. Der er en mammy, det er en ældre kvinde der har opsyn, præsten selv og en person der underviser børnene i tysk, samt virker som chauffør.

I starten blev hjemmet kun finansieret af præstens løn. Når der ikke var flere penge, ja så gik præsten på gaden og spillede guitar. Nu er der fonde der yder støtte. En lille smule fra det of-

fentlige. Præsten er ikke interesseret at det offentlige skal gå ind og give fuld støtte, da de så vil have medindflydelse, og det ønsker han ikke. Han vil køre det på sin egen måde. Det kører meget i den katolske ånd, hvor de hver dag om aften mødes til en lille andagt.

Hjemmet lå først i byen Palanga, som ligger nord vest i Litauen, men den 1. september 2005, flyttede han det til Nida, på en nedlagt flybase, der ligger på tangen ud for Klaipeda nær Kaliningrad i Rusland. Han har nu drevet børnehjem i 13 år og et af de børn der var med fra starten er der endnu. Hun var 3 år da hun kom til hjemmet.

Præsten lærer børnene at tage et medansvar, tage vare for egne handlinger og så er der selvfølgelig troen. Børnene deltager i alle aktiviteter efter bedste evne. Det være sig madlavning, opvask, rengøring, tøjvask mm. Altså alle de ting der nu er at lave i en normal husstand/hjem.

Man fristet måske til at tro at når børnene er på hjemmet, ja så er der ikke kontakt til det oprindelige hjem. Her er det således at præsten opfordrer børnene til at tage hjem når det er weekend. Men det vil børnene ikke, for de har set, mærket og hørt nok. De har været misbrugte og forsømte (omsorgssvigt). Havde det været i Danmark, ja så var de nok blevet

fjernet hvis de sociale myndigheder ellers havde deres øjne åbne.

Præsten har stadig kontakt med de børn, som nu er unge mennesker, og som i årenes løb har været på hjemmet. De kommer fra tid til anden og besøger hjemmet.

Forrige år da vi var på hjemmet i Palanga var vi inde at se et pigeværelse. Der boede 4 piger i alderen 13-15 år. Vi spurgte den ene om hun ikke havde et billede af sin kæreste (for det troede vi selvfølgelig i vores naivitet at det havde hun selvfølgelig), hun viste os hen til sin seng og her havde hun et billede af Jesus. Det vil de unge læsere nok grine lidt af. Det gjorde vi også men det var indvendigt. Men efter vi fik talt mere og mere med præsten så forstod vi det. De børn har simpelthen haft det så svært at de har fået et bedre liv igennem den katolske tro. Så det var hendes ”kæreste”.

Forrige år fik vi også talt med en ung mand der havde været narkoman. Vi spurgte hvad han ville være. Det svarede han undvigende på, for der jo var så mange muligheder sagde han. Senere fortalte præsten at hans største ønske var at læse til præst. Men det ville han ikke fortælle til os som selvfølgelig var fremmede mennesker for ham

Omkring børnene

Vi talte lidt omkring børnenes histo-

rier. Der var en ung mand på 19 år, for øvrigt den ældste. Han havde været narkoman siden han var 12 år og levet på gaden, tre gange havde han taget en overdosis, men var blevet redet hver gang. Nu var han clean. Det var han blevet igennem præstens arbejde og så troen (bønner).

En pige på 12 år var blevet udnyttet seksuelt, og da hun kom til hjemmet viste det sig at hun havde syffelis i andet stadie, hun kom hurtigt under lægebehandling.

En søskenflok på tre børn levede på gaden i Palanga, dem fik præsten også kontakt med. Han fandt ud af hvem forældrene var. De viste sig at moderen var væk, og at faderen havde myndigheden over børnene. Men den opgave magtede han ikke. Så præsten spurgte om det ikke var en god ide at børnene boede på hjemmet, men det sagde faderen nej til. Da præsten så stillede med tre flasker vodka, fik piben en anden lyd, så kunne de godt bo på hjemmet. Men det medførte at faderen mistede forældremyndigheden, og den overgik til præsten. Hvert barn på hjemmet har hver sin sørgelige historie. Det er ufatteligt for os at forstå, hvorfor det er sådan.

Børnene er utrolig velopdraget, smilende og glade. Vi så deres værelser, de var pæne, rene og der var intet der lå og flød. Der bor tre til fem personer på hvert værelse. På hvert værelse var

der en seng til hver og så var der et skrivebord. Der var ikke meget plads på deres værelser.

Børnene går i skole nede i byen. Hvor de enten bliver kørt eller cykler frem og tilbage. Der er ca. tre km.

Børnene går til en del fritidsaktiviteter.

Førrige år var der 19 børn. Nu er der 16 børn. De tre af børnene er begyndt på en uddannelse. Den ene læser til præst, og det er for øvrigt ham som havde været narkoman, en læser til hvad der svare til social- og sundhedsassistent og den sidste er på en skole hvor de lærer noget omkring navigation og sømandskab (svare nok til en maritim efterskole).

Børnene er utrolige kreative. En pige på 16 år har lavet noget kunst som er med på en udstilling i hovedstaden Vilnius.

En pige på ni år som interesserer sig for digte og dans, har haft sin første sceneoptræden, og sådan kunne jeg blive ved med at remse op.

Når jeg nu har mødt disse børn, så fattet jeg simpelthen ikke at forældrene "smider" deres børn fra sig lige som det var en gang affald.

Jeg kan kun sige, at den præst, han gør en forskel. Var der bare flere af hans slags. Jeg har simpelthen den dybeste respekt for hvad han har udrettet.

Lidt om landet

Litauer er et meget stolt folkefærd og vi syntes de er meget åbne omkring deres land. Litauen er jo et meget ungt selvstændigt land efter at de fik

deres frihed i 1990, efter at de har været indlemmet i Sovjetunionen siden anden verdenskrig. Litauen har dels været regeret en konge ellers har været fyrstedømme. Nu er det en republik med folkevalgt præsident.

Skatteprocenten er på 32, her er der ingen fradrag som vi kender det. Meget af boligmassen er noget en dansker aldrig ville bo i. Deres betonbyggeri er fra sovjettiden. De nye byggerier der er i gang er af en bedre kvalitet, men er dyrt at købe sig ind i. I forhold til 2004 er der god gang i deres byggeri og de er også i gang med at renovere mange af de gamle "betonklodser".

Der er kommet lidt mere velstand til landet i forhold til 2004. Det ses på at der er flere der køre på cykler,

EU-knallert og motorcykler.

Der er også en del der er meget rige herover. Det kan vi se på deres biler. Så forskellen på meget rige og fattig den er stor.

Vold er der en del af i hjemmet. Det er en kombination af når manden har drukket for meget, så får konen tæv. Ja nu er der så nok nogen der tænker at så kan hun da bare skride. Men det er ikke så nemt. Der er ikke et kvindehjem for voldsramte kvinder som vi kender det. Vi talte i 2004 med en Canadisk politiofficer som havde været med til at opbygge/hjælpe po-

litistyrken i Klaipeda omkring 1991. Han fortalte at det dengang var meget normalt at manden tævede konen på åben gade uden politiet greb ind. Så nu er volden inden for hjemmets fire vægge

I nogen tilfælde er landet 30 år bagud i forhold til Danmark..

Som sagt, alkoholmisbrug er der meget af herover. Det er kvinderne der forsøger at holde sammen på familierne. Omkring den første i hver måned så er den helt gal med hensyn til alkoholmisbruget. Ja så er der nok nogen der tænker, de tjener jo ikke så meget, nej det er rigtigt, men ved at drikke så tager det enkelte individ en virkelighedsflugt og skubber problemerne fra sig, men selvfølgelig kun for en kort periode, og på bekostning af andre ting der skulle have været penge til.

Der er mange nationaliteter herover som er med til at hjælpe med at bygge landet op. De fleste af disse er ordentlige mennesker. Men vi har også mødt et par platugler fra Danmark, der har forsøgt og forsøger at tjene meget hurtige penge herover. Men heldigvis har de ikke haft det store held med deres bondefangeri.

En lille håndsrækning til hjemmet.

Da jeg kom hjem til jul 2004, med de oplevelser i bagagen, tænkte jeg på hvordan jeg kan hjælpe sådan et hjem.

Jeg fik en ide. Da jeg er spejderleder i Peter Wessel gruppe. Så viste jeg

mine store spejder (skovmændene) nogle billeder derover fra og fortalte så om hjemmet. Da jeg var vidende om at vi i januar 2005 skulle hjælpe en af byens byggemarked med optælling. Så spurgte jeg om de penge vi fik ved denne optælling ikke skulle gå til hjemmet i Litauen. Det syntes skovmændene var en god ide. For det er jo også helt i spejdernes ånd at hjælpe andre.

Optællingen gav 2500 kr. og med lidt hjælp fra gode kollegaer på arbejde, blev beløbet så til 3300 kr.

Da jeg også var vidende om, at der var behov for tøj, blev der lavet en tøjindsamling på Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole, hvor medarbejderne var hjemme for at se hvad deres børn ikke brugte mere. Dette gav en del tøj som blev sendt derover i vores transportkasser.

Der er også indsamlet et par PC'er som skal derover, men det må vente til der kommer et af deres skibe til Frederikshavn.

Besøg tirsdag den 29 november 2005.

Vi havde sammen med vores tolk Egle aftat at mødes med præsten på flådens Uddannelsescenter, så vi kunne følges ad til det nye hjem. For vi vidste ikke hvor det lå. Da vi ankom til hjemmet, der for øvrigt ligger utroligt smukt i en skov, blev vi modtaget af mammy.

Vi blev vist rundt, så deres værelser og deres lille kirkestue. Efter rundvisningen blev vi vist ind i præstens og mammys lille hyggestue. Her fik vi så overgivet tøj og penge som vi havde med fra Danmark. De var utrolige lykkelige for de ting som vi havde med. Her fortalte jeg at det var nogle store spejdere (skovmænd) fra Peter Wessel gruppe i Frederikshavn der havde lavet optælling i en af byens byggemarked, og pengene herfra skulle så gå til hans børnehjem. Jeg spurgte om han kendte til spejdere, det gjorde han (Friendship all over the World), og tøjet kom fra kollegaer fra Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole. Præsten og mammy

var meget rørt over at der var unge mennesker, spejdere/kollegaer der tænker sådan.

Præsten fortalte at der havde været mange rige mennesker i tidens løb der havde besøgt hans børnehjem. Men når de var taget af sted igen, så havde de kun vendt ham ryggen.

Da børnene kom hjem fra deres fritidsaktiviteter fik de en ordentlig indkøbspose fuld af forskellige slags slik som vi havde købt til dem. Vi havde også fået vores hotel til at sponserer en stor pose med slik. Så børnene var meget taknemlige.

Da penge, gaver og slik var givet videre, blev vi budt på et lettere fiskebord bestående af røgvarer og salater. Litauer spiser meget fisk.

Inden vi begyndte at spise bad præsten en bøn for os og dem som havde været så venlige at donere de ting som vi havde med.

Da vi havde spist gik vi en lille tur rundt om hjemmet og så ned til stranden. Omgivelserne her minder meget om omgivelserne før man kører ind til Skagen.

Da vi kom tilbage var der kaffe og kage.

Efter kaffen og kagen sagde vi farvel, men inden vi gik, blev alle børnene samlet i gangen for at sige farvel. Jeg må sige det var et kærligt farvel, som de mente. Det rørte os meget. De fulgte os helt ned til vores bil. Der blev vinket til den helt store guldmedalje. Og endnu engang fik jeg at vide at jeg skulle takke når jeg kom hjem.

Det besøg i år og sidste år vil altid sidde dybt i os. Det er sådanne oplevelser man ikke kan købe sig til på en charterrejse.

Jeg fatter simpelthen hvordan sådanne to dejlige mennesker får energi til at drive et hjem for 16 børn.

Præstens planer for fremtiden

Præstens planer for fremtiden er stadig at drive hjemmet for disse børn, men sideløbende vil han forsøge at lave en kadetskole efter den engelske model. (det vil nok svare til en maritim efterskole). Præsten vil meget gerne have nogle kontakter i Danmark således der evt. kunne laves nogen udveksling. Det være sig med ideer eller at man kunne lave udveksling af elever. Vi sagde at vejen til kontakter måske var de maritime efterskoler som er i Danmark, men præsten var selvfølgelig også interesseret i andre kontakter rundt om i Europa

Så er der evt. nogle af læserne der har nogle kontakter eller måske vil sponserer hjemmet med nogle midler så kan jeg godt etablere en kontakt.

Jørgen Thostrup
Ejner Mikkelsensvej 7
9900 Frederikshavn
6160 0646/9843 0646
9922 1708 (TJ.TELEFON)

20 års jubilæum

Det er egentlig sjældent, man kommer ud for jubilæer der egentlig aldrig skulle have været et. Dog er det lykkedes for et ganske bestemt fænomen at komme dertil, hvem skulle have tænkt sig at noget så irriterende, destruktivt for ikke at sige samfundsplagende som en computer virus skulle nå dertil. I 1986 så nemlig den første MS-DOS virus sit første dagslys

Indsamlet og præsenteret af Hans Vestergaard, ITE

Kilder: Datatid, www.hotstart.dk og McAfee

Note:

De forskellige vira der er nævnt, vil blive beskrevet nederst i artiklen. Hver gang en virus bliver nævnt er der ” omkring ordet.

- 50'erne

Amerikansk romanforfatter begynder at pusle med idéen om computervirus

- 60'erne

Man begynder at forske i computer virus

- 70'erne

Konkurrencer bliver afholdt, hvor forskere kæmper om at få herredømmet over en computer

- Tidlige 80'ere

De første vira og orme slipper ud fra laboratorierne

- 82

Xerox – ormen

Firmaet Xerox udfører det første angreb på en af deres egne maskiner, ved et såkaldt ”Denial of Service angreb” forkortet DoS, DoS er en meget simpel form for chikane angreb, som foregår ved at man sender data, eller der er et program på pc'en der bruger alle resurser således at PC'en ikke er i stand til at modtage noget som helst. (som det blev sagt i forskningens tjeneste)

Operativ system (PC-DOS 1.1 og MS-DOS 1.25)

- 84

Der bliver lavet afhandlinger om virus, samt små forsøg på en computer (Digital Vax), Digital Vax fyldte det meste af et rum, men kunne selvfølgelig ikke tilnærmelsesvis hvad en almindelig hjemme PC kan i dag.

(Digital VAX brugte sit eget system VMS, Ultrix, eller BSD UNIX)

Operativ system (MS-DOS 3.0 og MS-DOS 3.1)

- 86

De første MS DOS virus ser dagens lys, viruserne var kendt under navnene ”Brain” ”Virdem” + at der blev sendt en Trojansk version af det kendte program PC-Write. For orienteringens skyld vil jeg sige at den DOS der her snakkes om er en version 3,2, og den tids windows der blev brugt var version 1,0. Det er computere som vi i dag kender som ”stand alone” computere der ikke koblet til et net. Så måden en virus skulle spredes på dengang var på en diskette. Det var jo også derfor at man kunne plante en trojaner i form af navnet PC-Write, folk troede jo i god tro at det var en ny version af programmet.

Operativ system (MS-DOS 3.2)

Styresystem (Windows 1,0)

- 87

Der skulle ikke gå lang tid før den første AntiVirus programmør viste sig, John McAfee var den første til at udsende et program der kunne detektere, og afhjælpe virusene. han får fat i den Pakistanske ”Brain” virus og begynder at samle på forskellige vira. John McAfee udsender det første Anti Virus program samme år.

Operativ system (PC-DOS 3.3 og MS-DOS 3.3)

Styresystem (Windows 2.0)

- 89

John McAfee grundlægger McAfee Associates. Det er også dette år Internettet tager sin oprindelse som vi kender det i dag (dog skal det siges at internettet havde været undervejs siden 1968, dengang gik internettet under navnet ARPAnet.)

Operativ system(PC-DOS 4.0 og MS-DOS 4.0 + 4,01)
Styresystem (Windows 2.0)

- 91

"Michelangelo" virusen den første af sin art der er sat til at blive aktiv på en bestemt dato, nemlig den 6. Marts.

Operativ system (MS-DOS 5.0)
Styresystem (Windows 3.0)

- 92

"Michelangelo" Vækker opmærksomhed i pressen. Flere amerikanske computerproducenter kommer til at distribuere virusen, i nogle af deres produkter. Det giver selvfølgelig genlyd i medierne, som John McAfee selvfølgelig udnytter; John McAfee udtaler at flere hundrede tusinde computer rundt om i verdenen kan blive offer for denne virus. Man kunne selvfølgelig spørge sig selv hvordan dette skulle kunne lade sig gøre, da disketten stadig er den primære måde hvorpå man udveksler data. Da d. 6 marts oprinder, er det også kun ca. en 10 - 15 000 på verdensplan der bliver inficeret med "Michelangelo" viruset. Internettet er dog på fremmarch og det skulle også vise sig at op gennem 90'erne, kom der mange flere variationer af dato vira.

Operativ system (MS-DOS 5.0)
Styresystem (Windows 3.1)

- 95

Virus tager en ny drejning, jagten på MS (Microsoft) er begyndt. Word programmet bliver offer for makro viruser bla." Baza" og " Laroux"

Operativ system (PC-DOS 7.0 og MS-DOS 6.22 - Sidste version udgivet uden Windows)
Styresystem (Windows 95 + Windows NT 3.51)

- 99

Tegner sig for nogle store mail virus epidemier "I LOVE YOU" eller, for at nævne en god kending. Denne virus tilhørte kategorien orm

Styresystem (Windows 98 og Windows SE + Windows NT 4.0)

- 01

Nordea

Danmarksgade 77
5900 Frederikshavn
TEL. 98 42 72 11

"Nimda" endnu en virus i kategorien orm som blev spredt via mail systemet, "Nimda tegnede sig også for en epidemi

Styresystem (Windows 2000 og Windows XP)

I dag

Har vi ingen epidemier, men det skal jo ikke forstås sådan der ikke er viruser, for de er som aldrig før. Man kan måske drage den slutsats at vi alle er blevet vores egne politifolk som beskytter os som aldrig før. Fra der engang kun var nødvendig med et Antivirus program der blev opdateret engang imellem, er vi i dag nød til at have Antivirus, Firewall, plus et filter til at holde øje med Spyware og explorer hijackere der alt sammen helst skal opdateres hver dag.

Styresystem (Windows 2000 og Windows XP)

Fremtiden

Ingen kan give svaret.

Virus kategorier

Bootsektor virus: ("Brain" "VirDEM")

Når en computer starter op, siger man at den booter. Det der teknisk sker, er at nogle små programmer startes op på maskinen før alt andet, disse programmer checker systemet, identificere computertypen og indholdet af den, samt starter operativ systemet op (f.eks. Windows). Det en bootvirus gør er at den ligger sig sammen med disse opstarts programmer, og derfor er i luften allerede inden Windows og dit antivirus program.

Makrovirus: (" Baza" og " Laroux")

Makrovirus er små script programmer, der inficere dokumenter og regneark for f.eks. Word og Excel. En makrovirus, vil ofte forsøge at genere brugeren af f.eks. Word ved at forhindre funktioner i at blive udført eller erstatte ord i tekstbehandlingsprogrammet.

Stealth virus: ("Michelangelo")

En stealth virus forsøger at gøre sig selv usynlig, indtil den bliver aktiveret på et bestemt tidspunkt. Normalt gem-

mer virus sig i andre filer, derved bliver filen lidt større, denne ændring i størrelsen gør at det er nemt at opdage virusen, for at undgå dette tager en stealth virus en kopi af sektoren, hvor virusen ligger. Når den inficerede sektor derefter bliver kaldt, bliver man omdirigeret til kopien og alt ser ud til at være i orden.

Polymorfe vira:

En virus som et hvilket som helst andet program har en bestemt signatur, som er givet ud fra den kode, der gør at programmet kan afvikles. Polymorfe vira, er i stand til at omprogrammere sig selv og derved få en anden signatur. Dette gør det vanskeligere for et antivirus program at opdage den.

Orme: ("Nimda" og "I Love You")

En computer orm, er et selvstændigt program, der bl.a. er i stand til at sprede sig over netværket og derved lave utallige kopier af sig selv. I modsætning til virus behøver orme ikke at hægte sig på andre filer, for at sprede sig.

Trojanske heste: (Generic Malware.a!zip)

En trojansk hest er i computer henseende et program, som er indkapslet i et andet program. Det program en trojansk hest er indkapslet i, ser ud til at udføre normale arbejdsopgaver. Den trojanske hest kan så køre i baggrunden og gøre alt fra skade indholdet på din computer til at sende

dine homebanking oplysninger, brugernavne og password videre til den trojanske hests ophavsmand. Man bør derfor være særlig opmærksom på gratis (freeware, shareware) programmer, der hentes fra Internettet, da disse kan indeholde sådanne trojanske heste.

Hoax: (Big Brother hoax)

En Hoax er ikke en virus, ikke engang et program, men derimod en falsk virus advarsel. Sådant en falsk virus advarsel, sendes ofte velment videre til venner og bekendte. Denne virus advarsel kan f.eks. indeholde en vejledning til, hvordan man fjerner en given virus, der er bare ikke tale om en virus men derimod en vigtig operativsystem fil. Følger man vejledningen i denne virus advarsel, kan man således selv udrette stor skade på sin computer.

Epilog:

Trods fænomenet virus 20 årige lange tilstedeværelse, er jeg rimelig sikker på et der ikke skal et leve gjalde. Skulle det underlige ske at truslen forsvinder, da er jeg sikker på et lettelsens suk ville kunne høres fra næsten alle.

Redaktionskomité

Ansvarshavende redaktør
Orlogskaptajn Ole Peter Larsen
Tlf. 9922 1003

Flådestation Frederikshavn

Ledende redaktør
Chefsergent Claus Gustafsen
Tlf. 9922 1004
Email: kve@flsfrh.svn.dk
FIIN: flsfrh-2104

Layout

Signaloperatør Hanne Elling
Tlf. 9922 1304 • fax 9922 1305
FIIN: flsfrh-2120

Repræsentant for civile

Rengøringsassistent Mette Lund
Tlf. 9922 2451

1. Eskadre

Seniorsergent Jack M. Plum
Tlf. 9922 1447

Søværnets Havarikursus

Orlogskaptajn Niels Christian Christensen
Tlf. 9679 1251

Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole

Seniorsergent Hannibal Nielsen
Tlf. 9922 1721

Søværnets Taktikkursus

Oversergent Claus Rendemann
Tlf. 9922 1960

Kattegats Marinedistrikt

Overassistent Hanne Thomsen
Tlf. 9922 1601

Redaktionsadresse

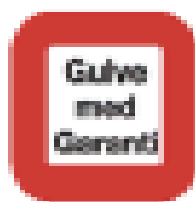
Kontakt- og Velfærdselementet
Flådestation Frederikshavn
Postboks 711, 9900 Frederikshavn

Tryk

Hærens Materielkommando

VVS LYKKE

Esbjerggade 12, 9900 Frederikshavn
Tlf. 98 42 01 29 - Fax: 98 42 20 26
E-mail: 40 42 52 29
www.vvs-lykke.dk

jul•nielsen

TÆPPE- OG GULVENTREPRISER

MØBELPOLSTRING - GARDINER

Telefon 98 42 03 66

Fax 98 43 39 17

KRUDTTÅRNET udgives 2 gange årligt - i april og oktober måned med et oplag på 1500 eksemplarer. Indlæg til næste udgave skal være redaktionen i hænde senest 5. september 2006.

Næste blad udkommer Oktober 2006

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Adresseændringer bedes meddelt KontaktogVelfærdselementet Flådestation
Frederikshavn
Postboks 711
9900 Frederikshavn

